

9. Тригуб О.П., Сустова Ю.В. Україна в Чорноморському регіоні: реалії та перспективи / О. П. Тригуб, Ю. В. Сустова // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили]. Сер. : Історія. - 2011. - Т. 147, Вип. 134. - С. 54-58. // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdui_2011_147_134_14

10. Харчук О. О. Співробітництво України в рамках ГУАМ: проблеми та перспективи розвитку / О.О.Харчук // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://kul.kiev.ua/images/chasop/2013_1/yyyy/324.pdf

11. Черник П., Шумка А. Чорноморський регіон як зона стратегічного домінування [Текст] / Петро Черник, Андрій Шумка // Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини. - Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2012. - Вип. 31. - С. 118-132

12. Чорноморський регіон: Зона особливих інтересів Росії // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://wartime.org.ua/5189-chornomorskiy-regon-zona-osoblivih-nteresv-rosyi.html>.

13. Шаров Є. Балто-Чорноморсько-Каспійський регіон: проблеми реалізації національних інтересів України / Є. Шаров. // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://old.niss.gov.ua/book/Vlasyuk_mon/09-5.pdf.

14. Шмаленко Ю. І. Геополітичні концепції українських вчених на початку ХХ ст. / Ю. І. Шмаленко // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://vlp.com.ua/files/05_7.pdf.

15. Ярьоменко С. Г. Балто-чорноморський простір як геополітична стикова зона: теоретичні аспекти / С. Г. Ярьоменко // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://geopolitika.crimea.edu/arhiv/2014/tom10-v-2/053yarem.pdf>.

В статье идет речь о тенденциях и перспективах развития Черноморского региона; его вызовы в сфере безопасности и деструктивную роль России в этих процессах; роль и значение ГУАМ, как платформы для решения основных проблем безопасности и развития сотрудничества в Черноморском регионе.

Ключевые слова: Черноморский регион, ГУАМ, региональное сотрудничество, безопасность.

The article contain information about the trends and prospects of developing the Black sea region, his challenges in security spheres and the destructive role of Russia in these processes, the role and importance of GUAM as a platform for solving key security issues and developing cooperation in the Black Sea region.

Key words: The Black Sea region, GUAM, regional cooperation, security.

УДК 327 (477+4)
ББК 66.4(0)я43.

Андрій Марченко

ПОЛІТИКА СХІДНОГО ПАРТНЕРСТВА: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Автором розглядаються основні принципи та пріоритети політики Східного партнерства як своєрідного продовження Європейської політики сусідства. Наголошується, що цей проект спрямований на поглиблення інтеграції між Європейським Союзом і шістьма країнами Східної Європи, на забезпечення стабільності в регіоні. Програма Східного партнерства постає певним кроком уперед на шляху євроінтеграційних устремлень України. Нова ініціатива надає більше можливостей нашій країні для того, аби відігравати провідну роль серед східних сусідів ЄС і прокласти свій власний шлях до повноправного членства в Європейському Союзі.

Ключові слова: зовнішня політика, європейська інтеграція, політичний імідж

Східне партнерство – це проект співробітництва, схвалений Європейською Радою, що визначає нові виміри відносин Україна – ЄС. Його можна розглядати як своєрідне продовження Європейської політики сусідства, яка передбачає встановлення із сусідніми країнами особливих стосунків, побудованих на взаємному визнанні верховенства права, спільних цінностей, дотриманні прав людини, принципів ринкової економіки і сталого розвитку.

Східне партнерство покликане поглибити інтеграцію саме між Європейським Союзом і шістьма країнами Східної Європи (Азербайджан, Білорусь, Вірменія, Грузія, Молдова та Україна) й стати «східним» вектором європейської політики сусідства. Цей проект спрямований на забезпечення стабільності та сприяння процвітанню східних

партнерів ЄС, на яких розповсюджується європейська політика сусідства, а «його результатом має стати поглиблення двосторонніх домовленостей і створення нових багатосторонніх рамок для співробітництва» [2, с. 25].

Слід визнати, що програму Східного партнерства Європейський Союз започатковував, виходячи насамперед з власних інтересів. Найперше, як відзначає Л. Чекаленко, європейську спільноту хвилювало «питання альтернативних енергоносіїв, щоби позбутися значної залежності від російських постачань нафти й газу. Ось чому до східного проекту потрапив Азербайджан із Грузією, оскільки перший – джерело енергоносіїв, а друга – транзитний шлях доставки» [5, с. 13]. Водночас шляхом реалізації програми Європейський Союз прагне посилити свою політику стосовно східних партнерів, створюючи умови, необхідні для подальшої економічної інтеграції та політичного об'єднання з ними. З цією метою ЄС у рамках Східного партнерства буде сприяти політичним та соціально-економічним реформам, процесові зближення країн-партнерів з Європейським Союзом. Східне партнерство покликане також вибудувати довіру й зміцнити зв'язки між ЄС і шістьма східними сусідами, як стратегічними партнерами. Мається на увазі, зокрема, співпраця в енергетичній галузі, створення узгодженої системи управління кордонами як ефективного засобу протидії нелегальній міграції, допомога, спрямована на вирівнювання рівнів соціально-економічного розвитку окремих регіонів країн-учасниць програми Східного партнерства тощо.

Двостороння співпраця має закласти підґрунтя для нових угод про асоціацію між ЄС і країнами, які досягнуть суттєвого прогресу в реалізації відповідних принципів, працюватимуть над наближенням власного законодавства до європейських стандартів. Врешті, Східне партнерство – це програма не для держав, а насамперед для людей – її реалізація сприятиме зростанню рівня життя населення, ствердженню принципів права, мобільності громадян держав-партнерів і впорядкуванню міграційних процесів через спрощення візового режиму тощо.

В контексті імплементації програми Східного партнерства особливо значущою і відповідальною є роль України, якій, по суті, відведено роль лідера «шістки», а тому інтеграційний курс нашої країни буде своєрідним взірцем для решти східноєвропейських країн. З одного боку, це накладає серйозну відповідальність і створює певні ризики, а з іншого – може стати запорукою глибшої інтеграції з Європейським Союзом.

Слід відзначити, що реалії сьогодення спонукають до певного коригування програми співпраці Європейського Союзу зі східними партнерами. На необхідності певних змін наголосила і Верховний представник Європейського Союзу із зовнішньої політики Федеріка Могеріні, відзначивши, що необхідно полишити підхід, згідно з яким є Європейський Союз, що знаходиться в центрі, а навколо – його сусіди. Такий підхід треба замінити і прийти до нового бачення – партнерства, за якого всі партнери є рівними, разом протистоять спільним труднощам, можуть скористатись спільними можливостями. Після терактів, і не лише в Парижі, а й в інших місцях, є необхідність адаптації наявних інституційних інструментів ЄС до нового партнерського підходу.

Зокрема, мова йде про п'ять принципів, на яких має вибудовуватись це партнерство. Перший з них полягає у створенні робочих місць, особливо для молодого покоління, підвищенні зайнятості, економічному розвитку. Другий принцип передбачає енергетичне співробітництво, яке цікавить як південних, так і східних сусідів ЄС. Третій принцип – безпека. Мова йде насамперед про упередження конфліктів і реформу сектору безпеки при відкритості суспільства, повагу до прав людини і фундаментальних цінностей Європейського Союзу. Сфери безпеки стосується також боротьба проти тероризму, радикалізації, фінансування терористичних кіл, проти організованої злочинності та корупції. Четвертий принцип передбачає спільну роботу з

питань міграції, захисту біженців тощо. П'ятий принцип – розширення простору сусідських взаємин, поширення цієї роботи на сусідів наших сусідів. Таким чином, нагальною стає співпраця з іншими ключовими гравцями, щоб відповідати на спільні виклики [Див.: 3].

На завершення слід підкреслити, що хоча запропонований програмою Східного партнерства формат співробітництва не є принципово новим у відносинах ЄС – Україна, все ж для нашої держави він є певним кроком уперед на шляху її євроінтеграційних устремлінь. Нова ініціатива надає більше можливостей Україні для того, аби відігравати провідну роль серед східних сусідів ЄС. Однак такий великий потенціал може бути реалізовано лише за умови оперативного здійснення глибоких системних реформ, особливо в умовах загострення протистояння на сході країни та фінансово-економічної кризи. Стратегія Східного партнерства може допомогти Україні виробити власний шлях і методологію успішної інтеграції до ЄС.

1. Копійка В. В. Європейський Союз: досвід розширення і Україна / В. В. Копійка. – К.: Юридична думка, 2005. – 445 с.

2. Мовчан Юлія. «Східне Партнерство» – новий вимір євроінтеграції чи євроінтеграційний паліатив для України? / Юлія Мовчан // Віче. Журнал Верховної Ради України. – 2009. – №10 (травень). – С. 25-26.

3. Могеріни провозгласила пересмотр политики соседства ЕС и назвала пять главных принципов нового похода [Електронний ресурс]. – Режим доступа: interfax.com.ua/news/political/305082.html

4. Чекаленко Л. Д. Зовнішня політика України / Л. Д. Чекаленко. – К.: Либідь, 2006. – 710 с.

5. Чекаленко Людмила. Чи є програма Східного партнерства новою моделлю безпеки? / Людмила Чекаленко // Віче. Журнал Верховної Ради України. – 2015. – №9 (травень). – С. 13.

The basic principles and priorities of Eastern partnership policy as original continuation of European politics of neighbourhood are analyzed in the article. It is marked that this project is sent to deepening of integration between the European Union and six countries of East Europe, on providing of stability in a region. Eastern partnership programme appears a certain step forward on the way of eurointegration aspirations of Ukraine. A new initiative gives more possibilities to Ukraine to play a leading role among the east neighbours of EU and lay the own way to membership in the European Union.

Keywords: foreign policy, European integration, political image

Автором рассматриваются основные принципы и приоритеты политики Восточного партнерства как своеобразного продолжения Европейской политики соседства. Отмечается, что этот проект направлен на углубление интеграции между Европейским Союзом и шестью странами Восточной Европы, на обеспечение стабильности в регионе. Программа Восточного партнерства возникает определенным шагом вперед на пути евроинтеграционных устремлений Украины. Новая инициатива предоставляет больше возможностей нашей стране для того, чтобы играть ведущую роль среди восточных соседей ЕС и проложить свой собственный путь к полноправному членству в Европейском Союзе.

Ключевые слова: внешняя политика, европейская интеграция, политический имидж

УДК 341.9

ББК 66.4

Надія Турчин

НАПРЯМИ РЕФОРМУВАННЯ ООН: РАДА БЕЗПЕКИ

У статті досліджується питання підвищення ефективності діяльності ООН. Особлива увага приділяється реформуванню Ради Безпеки ООН. Визначено основні проблеми функціонування Ради Безпеки ООН, розроблено напрями її реформування.

Ключові слова: реформування ООН, Рада безпеки, держава-член, право вето.